

ESG: De juridische actualiteiten

Social return in aanbestedingen

Datum: 5 oktober 2023

Deze blog maakt onderdeel uit van de blogreeks 'ESG: De juridische actualiteiten'.

Een veelvoorkomend onderdeel van (Europese) aanbestedingsprocedures betreft het zogenoemde 'social return on investment', kortweg: social return. De Rijksoverheid definieert social return als een aanpak om werkgelegenheid te creëren voor mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt. Door social return een plaats te geven in een aanbestedingsprocedure, kunnen overheden en andere aanbestedende diensten hun (potentiële) opdrachtgevers stimuleren of zelfs verplichten kwetsbare groepen op de arbeidsmarkt te betrekken bij de uitvoering van overheidsopdrachten. In deze blog wordt uiteengezet op welke manieren dat kan.

Achtergrond: Social return en maatschappelijke waarde voor de publieke middelen

Als één van de uitgangspunten bij alle aanbestedingen geldt, op grond van artikel 1.4 lid 2 van de Aanbestedingswet, de verplichting om zo veel mogelijk maatschappelijke waarde voor de publieke middelen te creëren. Het primaire doel van deze bepaling lijkt te zijn dat door aan te besteden (financiële) besparingen kunnen of dienen te worden gerealiseerd. Door velen wordt dit uitgangspunt inmiddels ook gezien als een opdracht aan aanbestedende diensten om bij het verstrekken van overheidsopdrachten verder te kijken dan enkel het vervullen van hun eigen vraagbehoefte. Het is daarnaast goed om oog te hebben voor het verwezenlijken van andere doelen, zoals sociale en maatschappelijke doelstellingen. Het creëren van werkgelegenheid voor mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt, kan één van die doelstellingen zijn.

Social return als bijzondere uitvoeringsvoorwaarde

Eén van de wijzen waarop social return in een aanbesteding kan worden opgenomen, is het opnemen van een contractuele uitvoeringsvoorwaarde (artikel 2.80 Aanbestedingswet). Aanbestedende diensten mogen bijzondere voorwaarden verbinden aan de wijze waarop een overheidsopdracht wordt uitgevoerd, mits die voorwaarden verband houden met het voorwerp van de opdracht. Die voorwaarden kunnen onder andere verband houden met arbeidsgerelateerde of sociale overwegingen. Op deze manier is het bijvoorbeeld mogelijk de uiteindelijke opdrachtnemer te verplichten een bepaald, vooraf door de aanbestedende dienst vastgesteld, percentage van de opdrachtwaarde (of de loonsom, of de gerealiseerde omzet) aan te wenden voor social return. Tijdens de uitvoering van het contract moet daar dan op worden gemonitord.

Social return als gunningcriterium

Een andere optie – die overigens uiteindelijk ook zijn weerslag krijgt in de overeenkomst – is het opnemen van social return als kwalitatief sub-gunningcriterium. Op deze manier worden inschrijvers uitgedaagd om in te gaan op de manier waarop zij personen met een afstand tot de arbeidsmarkt gaan betrekken bij de uitvoering van de opdracht. Dat kan bijvoorbeeld door een plan van aanpak op te stellen. Dat plan van aanpak, waarin vaak ook een streefpercentage social return wordt benoemd,

wordt beoordeeld en met punten gewaardeerd. Inschrijvers krijgen zo de kans zich van elkaar te onderscheiden en ook om zich bijvoorbeeld te profileren met hun social return-activiteiten. Op deze manier worden social return-activiteiten gestimuleerd.

Een andere invalshoek: voorbehouden opdrachten

Een andere optie om ervoor te zorgen dat bij de uitvoering van overheidsopdrachten mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt worden betrokken, is het voorbehouden van deelname aan aanbestedingsprocedures aan sociale werkplaatsen en andere (kort gezegd) sociale ondernemingen. Daarbij moet ten minste 30% van de werknemers gehandicapt of kansarm zijn (bijvoorbeeld mensen die vallen onder de Participatiewet, Wet sociale werkvoorziening of de Wajong). Let wel: het is niet toegestaan een opdracht direct toe te schrijven naar één sociale werkplaats of sociale onderneming. De Aanbestedingswet geeft in artikel 2.82 enkel de mogelijkheid om de deelneming van de opdracht voor te behouden aan entiteiten die aan de wettelijke criteria voldoen. Er moet dus wel een aanbestedingsprocedure worden georganiseerd, waarin alle entiteiten, die aan de voorwaarden voldoen, kunnen meedingen naar de opdracht.

Op onze website vindt u een overzicht van de actualiteiten op het gebied van wet- en regelgeving over ESG. Wilt u automatisch geïnformeerd blijven? Schrijft u zich dan [hier](#) in voor onze nieuwsbrief ESG Legal die viermaal per jaar verschijnt.

Deze blog is geschreven door Anne Kusters. Heeft u vragen naar aanleiding van één van onze blogs over ESG, neemt u dan gerust contact met ons op. Wij zijn u graag van dienst.

Voor meer informatie:

Anne Kusters
030 – 25 95 572
annekusters@vbk.nl